

Här finns balettens livsluft

Svenska Balettskolan i Göteborgs är den ena av Sveriges två yrkesförberedande dansskolor den andra finns i Stockholm. I vårt grannland Danmark, med hälften så stor befolkning, finns tre motsvarande skolor. Skolans uppgift är att utbilda nästa generations dansare för scener både nationellt och internationellt. Ett spännande inslag i utbildningen är att det satsas stort och brett på läckra elevföreställningar som når ut till göteborgarna. Skolan är populär och har nu så många sökande att elever får stå på kö.

av Lotta Harryson

I SVENSKA BALETTSKOLAN i Göteborg berättar skolans konstnärliga chef Sebastian Michanek om hur det är att ha ansvar för den elitskola som utbildningen utgör.

Vi kommer in i skolans ljusa danssalar och jag erfar också en ljus stämning. Men salarna är förvånansvärt tomma – dagens schema är omlagt så att alla elever har sina teoretiska ämnen på förmiddagen, för att ha eftermiddagen fri till repetitioner, nu under genrepveckan inför premiären av föreställningen *Peter Pan och Wendy* på Lorensbergsteatern.

Allt måste hinnas med samtidigt med den vanliga undervisningen där skolans centrala dansämnen är klassisk och modern balett, samtidigt som många andra dansämnen ingår i helheten.

Förutom scenisk folkdans har man exempelvis akrobatik och commercial, som jag förstår som en mer skolad version av streetdance. En dansare av idag måste behärska många stilar, men utbildningen ger också möjlighet för eleverna att känna vilken dansform som passar dem bäst och vilken de helst vill ägna sig åt. Det ger valfrihet men genom nära samarbete med skolans lärare också självständighet och medvetande.

GEMENSAM GRUND

För den grundläggande klassiska skolan har Svenska Balettskolan i Göteborg ett samarbete med American Ballet Theater, som har arbetat ut en mångsidig utbildning för olika stadier, ett så kallat curriculum. Av det följer att skolans lärare utbildas och certifieras i ABT:s Curriculum. Det följer ett pågående utbyte som även innehåller nya rön, inom exempelvis medicin och idrott.

Balettskolan samarbetar också med några privata dansskolor, vars lärare utbildas och certifieras i detta curriculum, så att deras små elever kan följa samma stadier från början, innan de nått den ålder när de kan söka till årskurs 4.

För tonåriga skolbarn med långa arbetsdagar och många träningstimmar i veckan blir mathållningen lätt ett problem. Skolan ägnar därför tid och hjälp åt saken

och ser att det arbetet är framgångsrikt. Jag uppfattar att eleverna får lära sig kosthållning, nutrition, och att de får personligt stöd för att orka med utbildningen genom att exempelvis undvika socker.

Somliga elever har långa resor både morgon och kväll. I enlighet med en ny stadsplan ska skolbyggnaden rivs och förhoppningen är att få lokaler närmre Göteborgs centrum så att deras resor kan kortas.

REKRYTERING

Det är viktigt att nå ut till möjliga nya elever och för den skull sprids information om skolan på olika sätt. Det utåtriktade arbetet innehåller inte minst den uppsökande *Cirkusbaletten* som genomför turnéer i regionen för att informera om skolan.

Många ungdomar de möter har aldrig sett eller provat på balett, så erfarenheten visar att många entusiasmeras av besöken. Antalet sökande till skolan ökar också mycket. Man kan inte förvänta sig att elever ska söka om de inte vet att skolan existerar, eller vad den gör. Om barn inte får kontakt med klassisk balett så blir den som en udda fågel när de är vuxna.

Bildtext: Elever på rad hos Svenska Balettskolan i Göteborg, som är en elitskola för årskurs 4-9.
Foto: Emmy Jonsson.

ÖNSKAN OM BALETGYMNASIUM

Visst skulle man vilja ha en gymnasieskola – balettskolans uppdrag är att utbilda dansare för landets scener.

Idag kan eleverna söka gymnasienivåns yrkesutbildning i Stockholm men Kunsthögskolan i Oslo och den engelska Tring Park for Performing Arts har många sökt sig till. Elever som går sin utbildning på en ort tenderar att fortsätta sitt yrkesliv där de fått kontakter under utbildningen.

Det kanske inte blir på utbildningsorten men föreställningen att de skulle återkomma till barndomsorten för en danskarriär ter sig osäker. Om regionen vill ha ett vitalt dansliv måste det finnas utbildningar på alla nivåer.

Sebastian Michanek menar att eleverna måste få känna scenens magi.

GöteborgsOperan har inte ett balettriktat kompani med det behov av elevernas medverkan i föreställningar som klassiska kompanier har.

Däremot har den ett betydelsefullt och framstående danskompani som skolan samarbetar med på olika sätt. Bland annat genom att dansare ur danskompaniet gör koreografi för skolans elever. För att nå mötet med scenen har man valt att göra egna balettoppsättningar dit man också

bjuder in ytterligt skickliga professionella dansare. Uppsättningarna görs olika beroende på temats behov.

I *Nötknäpparen* som återkommer till jul medverkar också pensionerade dansare, den uppgift som förr gjordes av karaktärsdansare (caractère) i baletter som *Svansjön*, där de exempelvis gjorde åldrade dignitärer. Den klassiska baletten har byggt på en fast hierarki som går igen i alla medverkandes varierande arbetsuppgifter. Med dagens tänkande såg jag i *Nötknäpparen* att hierarkier inte togs bokstavligt utan att skolan lustfyllt tog fasta på de möjligheter till variation som förr var låsta eller förutbestämda i hierarkin.

Vad jag möter är en skola som betonar att balett är en relevant konstart idag. Inte minst är klassisk balett viktig och borde vara lika självklar som andra konstarter, säger Sebastian Michanek. Han framhåller också att skolan vinnlägger sig om att eleverna ska stärkas att bli självständiga artister i sitt framtida yrkesliv

EN UTTRYCKSFULL KONSTART

Balett är en uttrycksfull konstart som måste börja utövas under uppväxten. Minst lika viktig som utveckling av den fysiska

och danstekniska förmågan är att baletten bygger på en konstnärlig kvalitet. Där är scenens magi viktig, menar Michanek. Att känna hur ens gestaltning får betydelse i en berättelse på scen tillsammans med övriga roller, och att ingå i sammanhang med de professionella är oerhört viktigt. Det är där den konstnärliga utvecklingen kan ske.

Jag tänker att dansträning på sal som inte leder till föreställning är att jämföra med litterära alster som stannar i skrivbordslådan. Den kan ge klarhet och glädje för en själv, men utan utbyte förblir den i den egna tanken. När man väljer att sätta upp en föreställning i stället för en uppvisning tar man fasta på att balett har vidare dimensioner än det rent fysiska. Under pandemin märktes avsaknaden av scenupplevelsen på att elever började tappa ork och motivation.

BALETTENS LIVSLUFT

Kanske är just föreställningar som tas seriöst mer än en verkingsfull detalj. Mötet med publiken är balettens andningshål och livsluft, men tillfällena att med sin roll ingå i en uppsättning tillsammans med framstående dansare ger också något speciellt och oersättligt för eleverna.

Vårens uppsättning av *Peter Pan & Wendy*

har liksom *Nötknäpparen* skrivits, regisserats och koreograferats av Sebastian Michanek. Eftersom Peter Pan & Wendy inte har någon etablerad förlaga är det här en helt egen uppsättning. Berättelsen har följt honom sedan han såg den som barn och inte minst har Walt Disneys värld varit en inspiration. Till baletten har han valt musik från Peter Pan-filmer av två kompositörer inspelade av symfoniorkestrar.

Han har skrivit en version av respektive pjäs med tanke på att det är en balettversion som ska dansas av skolans elever, men de är ändå trogna originalets tanke och stämning. Eftersom det i båda uppsättningarna ingår flera olika dansformer har vissa delar koreograferats av skolans lärare i de respektive dansstilarna i fråga. Medan *Nötknäpparen* är en klassisk familjeföreställning riktar sig Peter Pan & Wendy till en yngre publik som får attribut att leka pirater, Tigerliljas folk och älvor under pausen. Berättaren riktar sig också i hög grad till den unga publiken som var med på noterna och gav honom rejält gensvar, när jag några dagar senare såg den.

Peter Pan & Wendy var planerad att spelas för två år sen. Pandemin satte krokben, man har kunnat repetera men inte

Rumpf

So Dança

Split Sole Ballet Shoe
SD16 - Stretch Canvas

Many styles and colours available from stock.

SHOP ONLINE:
WWW.RUMPF.NET

Wholesale enquiries welcome! Please request our newest catalogue or ask for your trial sample: sales@rumpf.net

Rumpf Dancewear is the official distributor for So Dança in Germany, Austria, Switzerland, Scandinavia, Iceland.

spela den. Först i vår kunde man sjösätta uppsättningen. Nu är det ett sant nöje att se dessa kunniga elever förmedla sin historia genom att dansa fram en förtrollad och förtrollande värld, och när jag ser den fylls salongen av en förväntansfull publik.

LANDET INGENSTANS

Sagoberättaren sitter i sin fåtölj, öppnar en bok och läser Peter Pan för oss medan ridån visar en stor karta över Landet Ingenstans.

När ridån går upp tar själva balettsagan sin början vid läggdags hemma hos familjen Darling som bor i ”en stad långt borta i en annan tid”.

Barnen Michael, John och Wendy har svårt att somna – men in genom fönstret

flyger Peter Pan som letar efter Tingeling som försvunnit, Tingeling som lärt honom flyga. Barnen vill följa honom till Landet Ingenstans och efter flera misslyckade försök lyckas de verkligen flyga! Och flyger gör de i intrikata former med illusoriskt dansande rörelser – ja, inte flaxande vingar utan de lyfts både vackert och lustfyllt svävande med hjälp av fullt synliga linor. Jag vill påstå att teaterns magi tillsammans med den berömda överenskommelsen mellan scen och salong gör att linorna snart inte syns för oss i salongen som får njuta av hur det luftiga skådespelet dansas fram.

Sagan berättelse dansas av skolans elever på alla nivåer, av lärare på skolan och gästmedverkande tillsammans med berättaren, som förresten går i och ur sin funktion för att inta exempelvis en hund- eller sjörövarroll. En av de flickor som alternerande dansar Wendy hade repeterat in och var beredd att dansa rollen när pandemin slog till. Hon går nu på Kungliga Svenska Balettskolans gymnasium men kunde få ledigt för att äntligen dansa sin fina tolkning av Wendy på söndagsmatinén.

I sagans värld förflyttas vi också med hjälp av en scenografi som tar oss till magiska platser där vi möter Tigerliljas folk, på Önskeön bor de borttappade pojkarna, vid

Dödens klippa dyker elaka gröna sjöjungfrur upp, den Magiska Skogen med vackra älvor i tutu. Tingeling blir svartsjuk och det hemska sjörövarskeppet heter Jolly Roger.

GODÅ SJÖRÖVARE

Här drar pojkarna svärd och flickorna är söta och lockande. Men Wendy vinner också över Kapten Krok i en svärdsduell och inser att hon kan rädda Peter Pan med kärlek. Och i dansen är flickorna väl så goda sjörövare och både pojkar och flickor är vänner som leker, busar och spelar spratt.

Allt dansas med ren dansteknik och stor dansglädje, hur ofta ser man klassisk balett utföras med sån självklarhet? I den här baletten samsas balettstilarna med imponerande lätthet, tutu och kroppstrikå, tåspets och sjörövarstövlar – tillsammans virvlar, flyger och dansar de berättelsen om pojken som inte ville bli vuxen.

Se svenskabalettskolan.se

Bilden ovan: Joachim Stephenson, tidigare solist vid Kungliga Baletten i Stockholm, där han också fick sin utbildning agerar Kapten Krok och barnens pappa, Herr Darling, i Svenska Balettskolans föreställning *Peter Pan* och *Wendy* på Lorensbergsteatern i Göteborg. Foto: Tilo Stengel.

Bild till vänster: Danselever från Svenska balettsolan som älvor i *Peter Pan* och *Wendy*. Foto: Tilo Stengel.

